

ΑΠΟ ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΣΤΟ ΣΕΝΑΡΙΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

ΣΧΕΔΙΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Πρόκειται για τον σχεδιασμό του περιεχομένου μίας διδακτικής ώρας, με βάση ορισμένες αρχές, κριτήρια και κανόνες της Παιδαγωγικής και Διδακτικής επιστήμης. Κατά τον σχεδιασμό του μαθήματος, ο/η εκπαιδευτικός θα πρέπει να συνυπολογίζει τις αλληλεπιδράσεις που ασκούνται στην τάξη και τις ψυχολογικές, παιδαγωγικές και κοινωνικές παραμέτρους που επηρεάζουν τη διδασκαλία, ώστε να αποφευχθεί μια μηχανιστική περιγραφή της διδασκαλίας.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΔΟΜΗ

- **ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ:** Τάξη, γνωστικό αντικείμενο, διδακτική ενότητα
- **ΣΚΟΠΟΙ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:** Αποτυπώνουν τους γενικότερους σκοπούς της αγωγής και ορίζονται με κριτήρια που απορρέουν από την εκάστοτε ιστορική πραγματικότητα, τις κοινωνικές ανάγκες, τις παιδαγωγικές προτεραιότητες και τις επιστημονικές εξελίξεις. Εγγράφονται στα ισχύοντα Προγράμματα Σπουδών, το περιεχόμενο των οποίων συναρτάται άμεσα με το ιδεολογικό και κοινωνιολογικό υπόβαθρο του κράτους.
- **ΣΤΟΧΟΙ:** Οι σκοποί της διδασκαλίας εξειδικεύονται σε συγκεκριμένους και αναλυτικούς στόχους για κάθε διδακτική ενότητα. Προσδιορίζουν με συγκεκριμένα και παρατηρήσιμα στοιχεία αυτό που αναμένεται να μπορεί να κάνει ο/η εκπαιδευόμενος μετά το πέρας της διδασκαλίας. Διατυπώνονται με ρήματα που δηλώνουν παρατηρήσιμη και μετρήσιμη ενέργεια (π.χ.: ο μαθητής/η μαθήτρια να αναγνωρίσει ..., να μετατρέψει ..., να απαριθμήσει ..., να διακρίνει ..., να συγκρίνει ..., να επιλύσει ..., να αξιολογήσει ...).
- **ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ:** Πρόκειται για τον τρόπο προσέγγισης του νέου γνωστικού αντικειμένου. Συνδέεται με τη φύση του γνωστικού αντικειμένου, τα επιστημονικά δεδομένα του, τους σκοπούς του μαθήματος και τους στόχους της συγκεκριμένης διδακτικής ενότητας.
 - ◆ Επαγωγική ή συνθετική μέθοδος: από τα επιμέρους στο όλο.
 - ◆ Παραγωγική ή αναλυτική μέθοδος: από το γενικό στο ειδικό.
 - ◆ Αναλυτικο-συνθετική μέθοδος: συνδυάζονται οι δύο προηγούμενες μέθοδοι, κατά τις διαφορετικές φάσεις της διδασκαλίας.
 - ◆ Συγκριτική μέθοδος: για δεδομένα του γνωστικού αντικειμένου, τα οποία εμπεριέχουν συγκρίσιμα στοιχεία.
 - ◆ Ερμηνευτική μέθοδος: ανιχνεύεται το βιωματικό και ιδεολογικό στοιχείο πίσω από το γλωσσικό στοιχείο (επικοινωνιακή, σημειολογική, αναγνωστική, ψυχαναλυτική μέθοδος κ.ά.).

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

- ◆ Μέθοδος «project»: τρόπος έρευνας που περιλαμβάνει ένα σύνολο δραστηριοτήτων. Πρόκειται για μια μέθοδο ομαδικής διδασκαλίας κατά την οποία διδάσκοντες και διδασκόμενοι συμμετέχουν εξίσου και οι διδασκόμενοι «μαθαίνουν πράττοντας».

 - **ΜΟΡΦΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ:** Οι απόψεις του εκπαιδευτικού για το τι επιδιώκει διδάσκοντας προσδιορίζουν τη μορφή της διδασκαλίας του (δασκαλοκεντρική ή μαθητοκεντρική) σε κάθε στάδιό της:
 - ◆ Ομιλία: μονόλογος, διάλεξη, αφήγηση
 - ◆ Ερωτοαποκρίσεις
 - ◆ Κατευθυνόμενος (διευθυνόμενος) διάλογος: α) διάλογος δύο ατόμων, β) συζήτηση με περισσότερα από δύο άτομα, γ) «εκμείευση», δ) καταγισμός ιδεών (ιδεοθύελλα).

 - **ΤΕΧΝΙΚΕΣ – ΜΕΣΑ:** Είναι οι διδακτικοί πόροι που θα χρησιμοποιηθούν στη διδασκαλία. Για παράδειγμα: παραδοσιακός πίνακας, διαδραστικός πίνακας, βιβλίο, φωτοτυπίες, χάρτες, φωτογραφίες, οι συσκευές ανάγνωσης ψηφιακών μέσων, περιεχόμενο ιστοσελίδων, συνεργατικά έγγραφα κ.ά.

 - **ΠΟΡΕΙΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ:** Πρόκειται για την εξέλιξη, την εξωτερική διάρθρωση της διδασκαλίας, η οποία εξασφαλίζει τη συνοχή της. Ενδεικτικά στάδια διδασκαλίας:
 - ◆ Ανάκληση παλαιάς πείρας / Εξέταση: 8'
 - ◆ Αφόρμηση / Εκκίνηση: 1'-3'
 - ◆ Παρουσίαση-περιγραφή του όλου: 3'
 - ◆ Επεξεργασία: 30'
 - ◆ Έκφραση / Ανακεφαλαίωση: 3'

 - **ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ:** Οι μορφές της προσδιορίζονται σε σχέση με τους στόχους της διδακτικής ενότητας, το περιεχόμενο του μαθήματος, τη μέθοδο και τη μορφή διδασκαλίας.
 - Διαμορφωτική:** Διεξάγεται κατά την εξέλιξη της διδασκαλίας. Εντοπίζει τυχόν αποκλίσεις από τον αρχικό σχεδιασμό των δραστηριοτήτων. Στοχεύει στην άμεση βελτίωση της διδασκαλίας και των αναμενόμενων αποτελεσμάτων της (ανασχεδιασμός διδασκαλίας).

 - Τελική:** Διεξάγεται μετά την ολοκλήρωση της διδασκαλίας. Διατυπώνει κρίσεις για την επίτευξη των στόχων και εντοπίζει τους παράγοντες, οι οποίοι επέδρασαν στα συγκεκριμένα αποτελέσματα. Στοχεύει στην εκτίμηση της αποτελεσματικότητας της διδασκαλίας. Μπορεί να έχει τις εξής μορφές:
 - ◆ Ελεύθερη απάντηση σε ερώτηση
 - ◆ Εξέταση με σύντομες απαντήσεις
 - ◆ Test πολλαπλών επιλογών.

 - **ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:** Καταγράφονται οι έντυπες και ψηφιακές πηγές που χρησιμοποιήθηκαν για την οργάνωση της διδακτικής ενότητας.
-

ΣΕΝΑΡΙΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Πρόκειται για την πλήρη περιγραφή μιας διδακτικής πρότασης για ένα γνωστικό αντικείμενο, βασισμένης σε συγκεκριμένες διδακτικές αρχές, με συγκεκριμένους στόχους, και πρακτικές. Συνήθως έχει διάρκεια δύο, τριών ή και πολύ περισσότερων διδακτικών ωρών. Πραγματοποιείται μέσα από μια σειρά εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων. Αφορά κυρίως τους εκπαιδευτικούς, ενώ τμήμα του σεναρίου (φύλλα εργασίας) απευθύνεται στους εκπαιδευόμενους. Συνυπολογίζει ψυχολογικές, παιδαγωγικές και κοινωνικές παραμέτρους όπως: την αλληλεπίδραση και τους ρόλους των συμμετεχόντων, τις αντιλήψεις των εκπαιδευομένων και τα πιθανά διδακτικά εμπόδια. Συνδυάζονται ποικίλοι διδακτικοί πόροι για το επιθυμητό μαθησιακό αποτέλεσμα.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΔΟΜΗ

➤ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

- ◆ Τίτλος σεναρίου
- ◆ Δημιουργός
- ◆ Επιστημονικό πεδίο, διδακτικό αντικείμενο, διδακτική ενότητα
- ◆ Τάξη
- ◆ Σύνδεση με τα ισχύοντα Προγράμματα Σπουδών (Π.Σ.)
- ◆ Απαιτούμενος χρόνος
- ◆ Προϋποθέσεις πραγμάτωσης

- **ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ:** Επιγραμματική διατύπωση της βασικής ιδέας, του σκοπού και του περιεχομένου της πρότασης

➤ ΣΤΟΧΟΙ

- ◆ Τι επιδιώκει να καλύψει και γιατί προτείνεται.
- ◆ Ποιες δεξιότητες αναμένεται να αναπτύξουν οι μαθητές/-τριες.
- ◆ Ποιους ειδικότερους στόχους υπηρετεί σχετικά με τις ΤΠΕ και τον νέο γραμματισμό.
- ◆ Ποιες μορφές γραμματισμού καλλιεργεί (κλασικό, νέο, κριτικό).

➤ ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

- ◆ Αφετηρία: το πρόβλημα – θέμα που θα διερευνηθεί.
- ◆ Το θεωρητικό πλαίσιο της πρότασης.
- ◆ Σύνδεση με τα ισχύοντα Π.Σ.
- ◆ Η χρήση των τεχνολογιών.
- ◆ Η διδακτική μεθοδολογία.
- ◆ Ενδεικτική κατανομή του χρόνου (φάσεις).
- ◆ Ο ρόλος των διδασκόντων.
- ◆ Ο ρόλος των μαθητών/-τριών: έκταση πρωτοβουλιών, περιγραφή σε περίπτωση συνεργασίας.
- ◆ Τυχόν προαπαιτούμενες γνώσεις.
- ◆ Εργαλεία – πηγές που θα χρησιμοποιηθούν.
- ◆ Τα αναμενόμενα κείμενα που θα παραχθούν.
- ◆ Οι δραστηριότητες που θα αναπτύξουν οι μαθητές/-τριες.

➤ ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

- ◆ Περιέχουν σαφείς οδηγίες που κατευθύνουν τη δράση των μαθητών με τρόπο ώστε να διαγράφεται η εξελικτική τους πορεία στη μαθησιακή διδασκαλία.
- ◆ Ο βαθμός υποστήριξης, καθοδήγησης εκ μέρους του/της εκπαιδευτικού προσαρμόζεται ανάλογα με τα χαρακτηριστικά της τάξης, τους στόχους, την προηγούμενη εμπειρία κτλ.
- ◆ Δίνουν τυχόν πληροφορίες (τεχνολογικές κ.ά.), όπου είναι απαραίτητο.
- ◆ Καθορίζουν με σαφήνεια τα προϊόντα δράσης των μαθητών/-τριών (είδος κειμένου και επικοινωνιακή περίσταση).

➤ ΚΡΙΤΙΚΗ – ΑΝΑΣΤΟΧΑΣΜΟΣ

- ◆ Σε περίπτωση που το σενάριο αποτελεί διδακτική πρόταση, αναφέρονται τα εξής:
 - τυχόν περιορισμοί και δυσκολίες που αναμένονται να προκύψουν.
 - δυνατότητες τροποποίησης – επέκτασης του σεναρίου
 - δυνατότητα διεπιστημονικής – διαθεματικής προσέγγισης
- ◆ Σε περίπτωση που το σενάριο έχει εφαρμοστεί, καταγράφεται η αποτίμηση της όλης εμπειρίας (ιδιαιτερότητες, επιτυχή σημεία, προβληματικές καταστάσεις, τεκμήρια).

➤ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Καταγράφονται οι έντυπες και ψηφιακές πηγές που αξιοποιήθηκαν.

Μείζων Πρόγραμμα Επιμόρφωσης

ΕΝΤΥΠΟ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ

(Σχέδια Μαθήματος, Εκπαιδευτικά Σενάρια)

1) ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ

1.1 Τίτλος Διδακτικής Πρακτικής

Αναφέρεται ο τίτλος της Διδακτικής Πρακτικής, ο οποίος θα αποτυπώνει τον σκοπό και θα προσδιορίζει την αρχική μορφή και το περιεχόμενό της.

.....

1.2 Δημιουργός/-οι

Όνοματεπώνυμο:

Πατρώνυμο:

Ιδιότητα: Εκπαιδευτικός Σχολικός Σύμβουλος Στέλεχος Διοίκησης

Στοιχεία Οργανικής Θέσης:

Ταχυδρομική Διεύθυνση:

E-mail:

Δικτυακός τόπος / blog:

Η συγκεκριμένη Διδακτική Πρακτική έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο κάποιου εκπαιδευτικού προγράμματος;

ΝΑΙ ΟΧΙ

Αν ναι, να αναφέρετε την ονομασία του:

Ιστοσελίδα / blog:

1.3 Εμπλεκόμενες γνωστικές περιοχές

Γνωστικό/-ά αντικείμενο/-α της Διδακτικής Πρακτικής: (π.χ. Μαθηματικά Ε' Δημοτικού)

.....

Ιδιαίτερη Περιοχή του γνωστικού αντικειμένου (π.χ. ενότητα 'κλάσματα').

.....

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Συμβατότητα με το ΑΠΣ & το ΔΕΠΠΣ. (σε ποια ενότητα του ΑΠΣ εντάσσεται ο κεντρικός άξονας του θέματος και ποια είναι η σχέση του με το ΔΕΠΠΣ)

.....

Συμβατότητα με τις αρχές και τους στόχους των νέων προγραμμάτων σπουδών του Νέου Σχολείου

.....

1.4 Βαθμίδα Εκπαίδευσης / Τάξεις στις οποίες θα το εφαρμόσετε

Βαθμίδα εκπαίδευσης στην οποία αφορά η Διδακτική Πρακτική:

Πρωτοβάθμια

Δευτεροβάθμια

Τάξη ή τάξεις στις οποίες θα το εφαρμόσετε

Υπήρξε συνεργασία τάξεων του ίδιου σχολείου ή συνεργασία τάξεων διαφορετικών σχολείων;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

Αν ναι, να αναφερθούν τα συνεργαζόμενα σχολεία/τάξεις.

.....

1.5 Είδος Διδακτικής Πρακτικής

Σημειώστε αυτό / αυτά που κρίνετε ότι ανταποκρίνονται καλύτερα στην πρότασή σας:

1. Σχέδιο Μαθήματος (σχέδιο για διδασκαλία 45' ή λιγότερο ή διδακτικό δίωρο).
2. Ακολουθία Σχεδίων Μαθήματος με μεγαλύτερη διάρκεια (Σενάριο Διδασκαλίας).
3. Ολοκληρωμένη παιδαγωγική δραστηριότητα στη σχολική τάξη.
4. Επιτυχημένο project που υλοποιήθηκε στη διάρκεια του σχολικού έτους.
5. Λειτουργικός τρόπος υπέρβασης των δυσκολιών του αναλυτικού προγράμματος.
6. Εκπαιδευτικό υλικό που χρησιμοποιήθηκε σε κάποιο διδακτικό αντικείμενο ή σε κάποια δράση.
7. Επιτυχημένο παράδειγμα συνεργατικής διδασκαλίας στο σχολείο.
8. Αποδοτική περίπτωση ευρύτερης συνεργασίας μεταξύ συναδέλφων.
9. Πρακτική λειτουργικής συνεργασίας με τους γονείς / κηδεμόνες των μαθητών ή την τοπική κοινωνία.
10. Πρακτική αποδοτικής αντιμετώπισης και διαχείρισης προβληματικών καταστάσεων και κρίσεων στο σχολείο ή στην τάξη.
11. Καλές Πρακτικές με την αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών ή την εφαρμογή σύγχρονων μεθόδων διδασκαλίας (συνεργασία με άλλες τάξεις / με άλλα σχολεία).
12. Άλλο

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

1.6 Σκοπός & Στόχοι της Διδακτικής Πρακτικής

Οι διδακτικές πρακτικές είναι στοχοκεντρικές. Ο γενικός σκοπός της διδακτικής πρακτικής και οι επιμέρους στόχοι εξαρτώνται από τη θεωρητική προσέγγιση που υποστηρίζει ο κάθε εκπαιδευτικός και την προσωπική του θεωρία για τη διδασκαλία και τη μάθηση. Αυτοί είναι που καθορίζουν τον τύπο των δραστηριοτήτων που θα ακολουθήσουν και το περιεχόμενό τους.

Γενικός Σκοπός.....

Επιμέρους Στόχοι ως προς το γνωστικό αντικείμενο και ως προς τη μαθησιακή διαδικασία.

.....

Σημειώστε αν αξιοποιούνται εκπαιδευτικά λογισμικά και υπηρεσίες των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και Επικοινωνίας (ΤΠΕ)

.....

1.7 Εκτιμώμενη διάρκεια

Υπολογίζεται ο χρόνος που θα διαρκέσει η Διδακτική Πρακτική σε σχέση με τις εκπαιδευτικές ανάγκες των μαθητών, των εκπαιδευτικών, το ΑΠΣ και το συνολικό πρόγραμμα του σχολείου.

Συνήθως περιλαμβάνει τις παρακάτω πληροφορίες:

- **Ωρα έναρξης:** η έναρξη της Διδακτικής Πρακτικής μπορεί να συσχετίζεται με άλλες δραστηριότητες της τάξης, που μπορεί να θεωρούνται προαπαιτούμενες της εφαρμογής της.

.....

- **Διάρκεια:** η Διδακτική Πρακτική μπορεί να διαρκέσει από μια διδακτική ώρα με τη διενέργεια μιας ή δύο δραστηριοτήτων (Σχέδιο Μαθήματος) έως μια εβδομάδα, ένα μήνα ή και ολόκληρο το σχολικό έτος (Εκπαιδευτικό Σενάριο).

.....

- **Συχνότητα:** εξαρτάται από το θέμα της Διδακτικής Πρακτικής. Μπορεί να διενεργηθεί σε συνεχόμενη σχολική περίοδο ή σε χωριστές σχολικές περιόδους, κατά τη διάρκεια του χρόνου.

.....

2) ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ

2.1 Γενική Περιγραφή Διδακτικής Πρακτικής

- Περιγράφεται το θεωρητικό, παιδαγωγικό και μεθοδολογικό πλαίσιο.
- **Γίνεται αναλυτική περιγραφή** της κάθε δραστηριότητας της Διδακτικής Πρακτικής.
- Κάθε δραστηριότητα μπορεί να περιγράφεται ανά φάσεις εργασίας, εάν πρόκειται για την ανάπτυξη π.χ. ενός project (Α' Φάση: διαμόρφωση πρότερων εμπειριών και γνώσεων, Β' Φάση: Αναζήτηση και συγκέντρωση υλικού από πηγές κτλ.) ή ανά διδακτική ώρα (1ο δίωρο: παρακολούθηση ταινίας της Εκπαιδευτικής Τηλεόρασης και διερεύνηση των εμπειριών των παιδιών για το εξεταζόμενο θέμα κτλ.).

.....

2.2 Φύλλα Εργασίας

Οι Διδακτικές Πρακτικές είναι καλό να συνοδεύονται από φύλλα εργασίας, σε ψηφιακή/ έντυπη μορφή, τα οποία δόθηκαν στους μαθητές ως ένας οδηγός πραγματοποίησης των προαναφερθέντων δραστηριοτήτων.

2.3 Υλικοτεχνική Υποδομή

Στην ενότητα αυτή γίνεται αναφορά στην απαιτούμενη υλικοτεχνική υποδομή για την υποστήριξη της κάθε δραστηριότητας της Διδακτικής Πρακτικής. Αναφέρονται εκπαιδευτικά λογισμικά και εφαρμογές, διαδικτυακά περιβάλλοντα και συστήματα που μπορεί να χρησιμοποιήθηκαν, βιντεοταινίες, διαδικτυακές πηγές κτλ.

3) ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ

Κατά την εφαρμογή της Διδακτικής Πρακτικής ή μετά την πραγματοποίησή της, ο εκπαιδευτικός και οι μαθητές του ενδέχεται να έχουν πραγματοποιήσει την αξιολόγησή της, μέσα από μια αναστοχαστική διεργασία. Αυτή μπορεί να έχει πραγματοποιηθεί:

- κατά τη διάρκεια εφαρμογής των δραστηριοτήτων (*διαμορφωτική αξιολόγηση*) με σκοπό την αναδιαμόρφωσή τους,
- στο τέλος της εφαρμογής της Διδακτικής Πρακτικής (*τελική αξιολόγηση*) για να ακολουθήσει μια εποικοδομητική συζήτηση που θα οδηγήσει σε αναπροσαρμογές, επεκτάσεις κτλ.

**Για πρακτικούς λόγους, η χρήση του αρσενικού γραμματικού γένους θεωρείται ότι συμπεριλαμβάνει και το θηλυκό.*

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Βερτσέτης Αθ. Β., *Διδακτική*, τόμ. Α΄ Γενική Διδακτική, Αθήνα 1999.
- Βρεττός Γ., Καψάλης Α., *Αναλυτικά Προγράμματα*, εκδ. Art of Text, Θεσσαλονίκη 1995.
- Βρεττός Γ., Καψάλης Α., *Αναλυτικό Πρόγραμμα. Σχεδιασμός, αξιολόγηση, αναμόρφωση*, Αθήνα 1997.
- Δανασσής-Αφεντάκης Α., *Διδακτική*, τόμ. Α΄, Αθήνα 1981.
- Δεληγιάννη Βασιλική, Διαφοροποίηση της σχολικής εργασίας. Παραδοσιακοί και σύγχρονοι τρόποι οργάνωσης της διδασκαλίας, εκδ. Αφοί Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 1982.
- Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών, *Επιμορφωτικό υλικό για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στα Κέντρα Στήριξης Επιμόρφωσης*, τχ. 1, Γενικό μέρος, εκδ. ΙΤΥ, Πάτρα 2011².
- Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών, *Επιμορφωτικό υλικό για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στα Κέντρα Στήριξης Επιμόρφωσης*, τχ. 3, Κλάδου ΠΕ02, εκδ. ΙΤΥ, Πάτρα 2014.
- Ματσαγγούρας Ηλίας Γ., *Η εξέλιξη της διδακτικής. Επιστημολογική θεώρηση*, εκδ. Gutenberg, Αθήνα 1995.
- Ματσαγγούρας Ηλίας Γ., *Θεωρία και Πράξη της Διδασκαλίας*, Αθήνα 1993.
- Ματσαγγούρας Ηλίας Γ., *Θεωρία της διδασκαλίας*, Αθήνα 1996.
- Ξωχέλλης Π. Δ., *Θεμελιώδη προβλήματα της παιδαγωγικής επιστήμης. Εισαγωγή στην Παιδαγωγική*, εκδ. Αφοί Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 1995⁵.
- Τσάφος Βασίλης, *Αναλυτικό Πρόγραμμα. Θεωρητικές προσεγγίσεις και εκπαιδευτικοί προσανατολισμοί*, εκδ. Μεταίχμιο, Αθήνα 2014.
- Φλουρής Γεώργιος Σ., *Η αρχιτεκτονική της διδασκαλίας και η διαδικασία της μάθησης*, εκδ. Γρηγόρης, Αθήνα 1992.
- Φράγκος Χρ., *Βασικές παιδαγωγικές θέσεις*, εκδ. Gutenberg, Αθήνα 1993.
- Φράγκος Χρ., *Ψυχοπαιδαγωγική*, εκδ. Παπαζήση, Αθήνα 1997.
- Φρυδάκη Ευαγγελία, *Η διδασκαλία στην τομή της νεωτερικής και της μετανεωτερικής σκέψης*, εκδ. Κριτική, Αθήνα 2009.
- Χριστιάς Ιωάννης, *Θεωρία και Μεθοδολογία της διδασκαλίας*, εκδ. Γρηγόρης, Αθήνα 1992.
- Barlow M., *Formuler et évaluer ses objectifs en formation*, ed. Chronique Sociale, Lyon 1988.
- Bloom B., Krathwohl D., Masia B., *Ταξινόμια διδαχτικών στόχων*, μτφρ. Λαμπράκη-Παγανού, εκδ. Κώδικας, Θεσσαλονίκη 1991.
- Cohen L., Manion L. A., *A guide to teaching Practice*, ed. Routledge, London 1989.
- Mager R. F., *Διδακτικοί στόχοι και διδασκαλία*, εκδ. Αφοί Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 1985.
- Palau Y. G., *Τα διδακτικά μέσα*, Αθήνα 1969.
- Stones E., *Εισαγωγή στην Παιδαγωγική Ψυχολογία*, μτφρ. Α. Δανασσής-Αφεντάκης, εκδ. Γρηγόρης, Αθήνα 1978.